

Sporthorse Medical Diagnostic Centre

- Het Sporthorse Medical Diagnostic Centre (SMDC) in Heesch, Noord Brabant is een paardenkliniek specifiek gericht op diagnostiek en behandeling van orthopedische problemen bij sportpaarden. Het is in 2015 opgericht door Dr. Erik Bergman en Dr. Frans van Toor in antwoord op de vraag vanuit de topsport naar een kwaliteitscentrum voor sportpaarden waar orthopedisch diagnostische onderzoeksmogelijkheden gecombineerd kunnen worden met ervaring, specialistische kennis, kwaliteit en persoonlijke begeleiding.

In januari 2015 is begonnen met de verbouw van alle faciliteiten op de locatie, waar voorheen ook een paardenpraktijk gevestigd was. In september was het dan zover en konden de patienten op de vernieuwde kliniek worden ontvangen.

VISIE

Binnen de visie van het SMDC staat klantgerichtheid hoog in het vaandel. De opdrachtgever staat

centraal, directe communicatie en eventueel gewenste anonimiteit zijn eveneens belangrijke pijlers. De setting van de nieuwe kliniek is bewust klein en compact gehouden, zodat voor iedere klant alle tijd en rust genomen kan worden. De beslissing om met het SMDC voor zichzelf te gaan beginnen kwam voor Dr. Erik Bergman vanzelf omdat hij een verdieping in het contact met de klant zocht. Hoewel het werk op een breed georiënteerde eerstelijns kliniek hem veel voldoening gaf, wilde hij graag intensiever contact met cliënten en meer verdieping in zijn specialisatie, orthopedie. Ten tweede was in de visie van de oprichters specialisatie dus belangrijk. De focus op sportpaarden was een bewuste keuze. "De sportpaarden zijn een wereld op zich, en je moet doen waar je goed in bent en waar je van houdt," licht Bergman toe.

HET TEAM

Momenteel zijn op de kliniek drie dierenartsen werkzaam, die worden ondersteund door een team van paraveterinair. Dr. Erik Bergman is in 1996 afgestudeerd aan de Faculteit Diergeneeskunde in Gent. Naast zijn opleiding als Europees specialist Voortplanting en Verloskunde (Diplomate ECAR) is hij een erkend specialist orthopedie (ISELP gecertificeerd) en Associate ECVDI, wat inhoudt dat hij als opleider functioneert voor Europese specialisten binnen de radiologie. Dr. Frans van Toor studeerde in 1989 af aan de Faculteit Diergeneeskunde Utrecht en is eveneens een ISELP gecertificeerd orthopedisch specialist. De derde werkzame arts is Elisabeth van Veggel van de Faculteit Dierge-

Erik Bergman

neeskunde Saskatoon, Canada. Zij studeerde daar in 2015 af en volgt binnen het SMDC een opleiding tot specialist Sportmedicine and Rehabilitation. Er wordt ieder jaar een nieuwe stagiair zoals Dr. Van Veggel uit het buitenland aangetrokken om de uitwisseling van kennis te bevorderen, een constructie waar beide partijen veel van leren. Paraveterinair Tessa Pieffers en Bo Staal ondersteunen het team.

MULTIDISCIPLINAIRE AANPAK

Het SMDC heeft een intensieve samenwerking met de erkende paardenfysiotherapeut en -chiropractor Dewi van Mechelen. Daarnaast wordt samengewerkt met haar erkende collega's en hoefsmeden. Ook kan er een beroep gedaan worden op tandartsen, bitfitters, zadelpassers en ga zo maar door. Voor de Advanced Imaging technieken

Verschiede monsterbanen op het SMDC benadrukken het belang van de klinische onderzoeken.

Foto: courtesy of SMDC

Zowel binnen als op het buitenterrein staat alles in het teken van orthopedie; inclusief kreupelheidsonderzoeken en onderzoek van de hals en rug.

heeft het SMDC bovendien een samenwerking met twee gerenommeerde externe internationale sportpaardenartsen: Dr. Willem Verhaeghe, afgestudeerd aan de Faculteit Diergeneeskunde Gent in 2003; en Dr. Frank van Hoeck, afgestudeerd aan de Faculteit Diergeneeskunde Gent in 1997. Dr. Bergman benadrukt het belang van een multidisciplinaire aanpak; “We willen klaar staan voor iedereen. Hiervoor zijn continue bijscholing nodig voor het op peil houden van onze kennis en kunde, investeren in de nieuwste technologische ontwikkelingen en een zeer goede

communicatie met eigenaren en doorverwijzende dierenartsen noodzakelijk.”

FACILITEITEN

Het team heeft de beschikking over moderne faciliteiten voor orthopedisch onderzoek zoals keuringen, kreupelheids- en hals- en rugonderzoeken. Op het buitenterrein zijn monsterbanen, longecirkels en een grote rijbaan aangelegd. Volgens Dr. Erik Bergman zijn er ook plannen voor de constructie van een ruime binnenbaan, zodat diagnostische onderzoeken onder het zadel onder alle omstandigheden zo objectief mogelijk kunnen plaatsvinden. De klantgerichtheid waar het SMDC naar streeft komt weer terug in de aanwezigheid van stroom, water en zelfs WiFi op het parkeerterrein. Er zijn speciaal daartoe bestemde wachtboxen waar cliënten hun paarden kunnen stallen terwijl ze zelf kunnen plaatsnemen in de comfortabele ontvangstruimte.

ADVANCED IMAGING

Binnen zijn moderne beeldvormende technieken aanwezig. Naast röntgen- en echografieapparatuur betekent dit ook Advanced Imaging technieken zoals scintigrafie, staande MRI en UTC. Met de moderne scintigrafie unit wordt na een injectie met een radioactieve stof het gehele paard staande gescand, waarbij alle botaandoeningen en aanhechtingen van pezen en banden in detail in beeld kunnen worden gebracht. Doormiddel van Magnetic Resonance Imaging of MRI kunnen de benen van het staande paard door middel van magnetisme zeer gedetailleerd in beeld worden gebracht. Het SMDC heeft hiervoor de beschikking over een van de meest krachtige MRI units in Nederland. Tenslotte is

Ultrasound Tissue Characterisation of UTC ook een moderne techniek waarmee de kwaliteit van peesweefsel kan worden beoordeeld.

ALLES BIJ HET STAANDE PAARD

Opvallend genoeg is er geen operatiezaal aanwezig op het SMDC. De oprichters hebben ervoor gekozen om enkel onderzoeken en behandelingen uit te voeren bij het staande paard, aangezien anesthesie en chirurgie weer hele aparte disciplines zijn. Bovendien worden sportpaarden vaak liever niet blootgesteld aan de risico's die algemene narcose met zich meebrengt. Dankzij de beeldvormende technieken waarover het SMDC beschikt, zoals staande MRI, is het ook niet meer noodzakelijk het paard hiervoor onder narcose te brengen. Mocht een chirurgische ingreep toch nodig zijn, dan verwijst het SMDC door naar specialisten op dat gebied binnen hun netwerk.

GENOOMSELECTIE EN MANAGEMENT

We vroegen Bergman tenslotte ook naar zijn visie op problematiek in de moderne sportpaardenwereld en fokkerij. “Nederland staat in Europa zowel foktechnisch als presterend tot op het hoogste niveau zeer hoog aangeschreven. Dit betekent dat we in Nederland beschikken over een geweldige kennis en kunde aangaande het fokken, trainen en uitbrengen van onze sportpaarden,” begint Bergman, “In de WBSFH Breeding Rankings staat het KWPN op zeer prominente plaats bij zowel de dressuur- als springpaarden. Een van de redenen hiervoor is dat ze de strengste selectiemethode ter wereld gebruiken. Laatste jaren wordt er zelfs naast

Het SMDC heeft een intensieve samenwerking met de erkende paardenfysiotherapeut en -chiropractor Dewi van Mechelen

deze fenotypische methoden gewerkt aan genotypische methoden: genoomselectie.” Bergman is van mening dat het fokkersdoel is om een talentvol sportpaard te fokken dat wat gezondheid betreft voldoet aan de eisen van een sportpaarden-keuring, maar dat helaas blijkt dat het (voorlopig) niet haalbaar is voor iedere fokker om een erkend paard te fokken dat aan al deze eisen voldoet.

ERFELIJKE FACTOREN

“Met name door röntgenologische keuringen op bepaalde erfelijke kenmerken zoals bijvoorbeeld hoefkatrol, sesambeentjes, spat en osteochondrose, is er de laatste decennia een enorme vooruitgang geboekt,” begint Bergman. “Ik denk dat het zeer belangrijk is dat er wordt vastgehouden aan deze hoge standaarden, en dat er zeker niet wordt toegegeven zolang de idealen nog niet zijn bereikt.” Volgens Bergman zouden stamboeken er goed aan doen om naast bekende erfelijke factoren ook rekening te houden met op dit moment wellicht nog wetenschappelijk onbekende andere factoren; er zijn nog vele gebieden waar winst valt te behalen.

HALS- EN RUGPROBLEMATIEK

Een van deze gebieden is hals- en rugproblematiek. Het wordt in de huidige tijd steeds meer ‘standaard’ wordt om bij een röntgenologische aan- of

Naast diagnostiek biedt het SMDC ook moderne therapievormen, zoals bijvoorbeeld shockwave therapie

verkoopkeuring ook de wervelkolom te betrekken. Dit vanwege het simpele feit dat dit gebied behoort tot de top 5 van probleemgebieden voor topsportpaarden. “In ons vak zien we dat veel paarden worden aangeboden met orthopedische problematiek, zoals kreupelheids- of hals-rug-bekken problemen die vaak reeds lang spelen. Hier ontbreekt het vaak aan gespecialiseerde orthopedische kennis en kunde. Ook op internationale wedstrijden en keuringen zien we hoe moeilijk het soms is om objectief te zijn als het gaat over kreupel paarden die in de ring verschijnen,” zegt Bergman. “Het zou een grote stap vooruit zou kunnen betekenen als er in de toekomst enkele röntgenopnamen van het onderste deel van de hals en middelste deel van de rug betrokken zouden worden in de selectiemethode.”

MANAGEMENT

Alles draait hier om management: de juiste kennis en kunde op het juiste moment. Preventieve diergeneeskunde, dus het voorkomen dat klinische problemen ontstaan, is essentieel als het gaat om de begeleiding van (top)sportpaarden. “Op regelmatige tijdstippen paarden laten beoordelen door specialistische dierenartsen en op deze manier vroegtijdig problemen onderkennen is waar we allemaal naar toe moeten,” meent Bergman. Als voorbeeld noemt hij UTC (Ultrasound Tissue Characterisation). Met deze scanteknik kunnen beginnende peesproblemen reeds zeer vroeg worden opgespoord en kan het management hierop worden aangepast.

TUSSENPEESPROBLEMATIEK

Als we het dan hebben over problemen in de weke delen, zoals het straalbeengebied in de ondervoeten en tussenpeesproblemen, dan zegt men al gauw dat dit met name aan milieufactoren is te wijten zoals voeding, opfok en training. “Toch geldt volgens mij ook hier dat er sprake is van genetische factoren. Het is zeer moeilijk tot onmogelijk om in de fokkerij op jonge leeftijd hier een oordeel over te vellen, gezien deze problemen vaak op latere leeftijd pas tot uiting komen,” zegt Bergman. En hiermee is de brug naar genoomselectie geslagen.

GENOOMSELECTIE

Bergman legt uit: “Alle fenotypische kenmerken (gebreken) bestaan uit milieufactoren en een

Ultrasound Tissue Characterisation of UTC is een techniek om de kwaliteit van peesweefsel te beoordelen.

genotypische component. Alles heeft dus een genetische component en dus een erfelijkheidsgraad.” Het moge duidelijk zijn dat problemen met een hoge erfelijkheidsgraad, bijvoorbeeld hoefkatrol, eenvoudiger uit de fokkerij zijn te weren. “Genoombepaling en genoomselectie zal in de toekomst de fokkerij volgens mij een enorme stap voorwaarts helpen. Wanneer bekend is waarnaar moet worden gekeken zal dit een enorme stap vooruit zijn wat snelheid en efficiëntie betreft, met lagere kosten een grote voorspellende waarde voor jongere paarden tot gevolg.” Op lange termijn zullen van meer en meer aandoeningen de genetische achtergrond bekend worden, en zal hierop kunnen worden ingespeeld in de fokkerij.”

STAPPEN DURVEN TE ZETTEN

Voorlopig blijft het voor Bergman het belangrijkste dat er stappen durven te worden gezet in aanvullende selectiecriteria. Het in de fokkerij erkend vader- en moederdier zal zoveel mogelijk aan de eisen van een sportpaard dienen te voldoen: “Een tweestaps overgang naar genoomselectie, waarbij het paard röntgenologisch en genotypisch wordt geselecteerd zou een stap in de goede richting kunnen zijn. Ik verwacht, en vertrouw erop, dat de komende decennia de fokkerij van het topsportpaard nog grote sprongen vooruit zal maken.” ●